

Aktualijos

Lietuvių kalbos draugija per ketverius metus

Balandžio 14 d. Vilniaus universiteto Filologijos fakultete įvyko Lietuvių kalbos draugijos XII suvažiavimas. Svarstytos ir patvirtintos praėjusios kadencijos (2008–2011 m.) ataskaitos, išrinkta nauja taryba. Pradžioje tylos minute pagerbti tarp suvažiavimų mirę LKD nariai ir kalbininkai: Aleksas Girdenis, Vytautas Vitkauskas, Marija Puodžiukaitienė, Juozas Bilevičius.

LKD pirmininkas **Bonifacas Stundžia** ataskaitoje chronologiškai apžvelgė draugijos veiklą: kiekvienais metais surengtus renginius, išlėistus leidinius, papasakojo, kaip įamžinamas kalbininkų atminimas. Apie daugelį šių dalykų jau rašyta GK kronikoje ir LKD interneto svetainėje.

Revizijos komisijos pirmininkas **Gintautas Akelaitis** pranešė, kad ataskaitinio laikotarpio pabaigoje LKD sąskaitoje buvo 4,7 tūkst. Lt daugiau negu ataskaitinio laikotarpio pradžioje, patikslino, kad daugiausia lėšų gauta iš 2 proc. gyventojų pajamų mokesčio dalies ir rėmėjų, o daugiausia išleista draugijos leidiniams leisti ir platinti. (Pastaba iš šalies: pinigų suma, dabar esanti draugijos sąskaitoje, maždaug prilygsta ministro mėnesio algai, bet draugijos nariai ir tokiais santaupomis džiaugiasi.)

LKD suvažiavimai, ypač ataskaitiniai, – proga pasidalyti mintimis apie nūveiktus darbus ir padiskutuoti dėl veiklos turinio ir perspektyvų. Tokių diskusijų buvo ir šiame suvažiavime.

Šiaulių skyriaus pirmininkas ir LKD tarybos narys **Algirdas Malakauskas**. Šiaulių skyrius, kurį šiuo metu sudaro penkios LKD grupės, nuosekliai tęsia savo tradicijas: Motinos dienos proga kasmet organizuoja diktanto konkursą, rengia Jono Jablonskio dienas, šią gegužę jau ketvirtą kartą vyks Kalbos olimpiada studentams. Šiauliuosė LKD narių gausėja – dabar jų yra jau 150, įsteigta Šiaulių universiteto studentų grupė.

LKD valdybos darbas vertintinas teigiamai. Pastarąją kadenciją vyko mažai tarybos posėdžių, tarybos nariams trūko informacijos apie valdybos veiklą.

Siūlymas – atgaivinti LKD narių pažymėjimus. Prieš porą dešimtmečių pažymėjimų buvo prispausdinta, bet jie paseno, reikėtų šiuolaikiškų, su logotipu ir nuotrauka.

Klaipėdos skyriaus pirmininkas ir LKD tarybos narys **Albinas Drukteinis**. Džiugina renginiai, kurie telkė skyrius (kilnojamoji paroda „Atkurtajai Lietuvių kalbos

draugijai – 20“, Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dienos minėjimas, transliuotas iš Seimo). Draugijos narius vienija ir gerai tvarkoma interneto svetainė.

Ataskaitai reikia ne tik darbų vardijimo, bet ir veiklos analizės. Pastarąjį laikotarpį trūko ryšių tarp tarybos ir valdybos. Taryba turėtų numatyti ir tvirtinti veiklos kryptis, o valdyba taip organizuoti darbą, kad šios kryptys būtų įgyvendinamos. Dabartinė taryba neatliko to, ką turėjo atlikti. Valdybos nariai nebūtinai turėtų būti renkami iš žmonių, išrinktų į tarybą. Įstatuose taip nėra numatyta. Dabartinė valdyba dirbo, bet jos darbas beveik atitinka Vilniaus skyriaus (jei toks būtų) veiklą. Valdybos ryšių su skyriais nėra. Draugijos veikla kameriškėja, išsibarsto renginukuose ir tai nėra gerai. Taip organizuojant darbą ateitis atrodo nekokia.

Kitas dalykas – kiekvienam veiklesniam draugijos nariui kyla dilema, kiek skirti laiko, dėmesio tiesioginiam darbui, kiek visuomeniniam. Prastesnis skyriaus veiklos organizavimas visai draugijai daug įtakos neturi, bet mažiau dėmesio skiriant draugijos reikalams valdyboje, draugijos veikla suprastėja akivaizdžiau.

Bent kiek aktyvesnei skyriaus veiklai reikia lėšų. Jų sukaupti būtų galima dviem būdais – iš rėmėjų bei 2 proc. gyventojų pajamų mokesčio ir iš nario mokesčio. Pagal dabar galiojančius įstatymus skyrius negali tapti juridiniu asmeniu ir todėl negali būti paramos, taip pat ir tų 2 proc. gavėju. Patikimesnis būdas atrodytų narių gausinimas, bet susiduriame su atvykimo į suvažiavimus problema: reikia pasiūsti ne mažiau kaip pusę skyriaus narių, o tai iš toliau padaryti labai brangu.

Naujoji taryba turėtų su teisininkais išsiaiškinti, ar nėra galimybių pakeisti tas Lietuvos kalbos draugijos įstatų vietas, kuriose neleidžiama skyrių nariams atstovauti savo skyriams. Atrodo, kad Asociacijų įstatymas to nedraudžia. Tuomet ir suvažiavimus būtų rengti lengviau, ir skyrių veiklai būtų naudinga.

LKD pirmininko pavaduotoja **Rita Urnėžiūtė**. Lietuvos kalbos draugija kartais kritikuojama, kad nedalyvavo pernai kilusiose diskusijose dėl kalbos norminimo ir apskritai bendrinės kalbos politikos. Valdybai atrodė, kad reikia ne veltis į peštynės, o kryptingai tęsti ankstesnę kultūrinę, šviečiamąją veiklą. Taip ir darėme.

Krizės metais valdyba stengėsi taupyti savo ir kolegų pinigus ir laiką, todėl nesiryžo kviesti tarybos narių važinėti į posėdžius. Valdybos nariai daug bendradarbiauvo ir daugiausia tardavosi elektroniniu paštu. Buvo skubiai spęstinių ar siauresnių klausimų, dėl kurių valdyba sutardavo, o tarybos nariams tokios informacijos nė nesiusdavo, nes nenorėdavo gaišinti. Apie visiems aktualius įvykius, renginius ar reikalus nuolat skelbiama interneto svetainėje, jei reikia, su skyrių vadovais ar tarybos nariais susisiekiama elektroniniu paštu. O kaip tarybos nariai ar skyrių vadovai reaguoja į tuos palyginti retus klausimus ar prašymus? Vienu atsakymas – išsamūs laišukai su pamąstymais, papildymais ir priedais, kitų – mirtina tylą. Kaip kurti ryšius tada, kai žmonės nenori jų kurti?

LKD tarybos narė **Birutė Goberienė**. Iš ataskaitos ir iš darbų aiškios dvi draugijos veiklos kryptys – šviečiamoji ir leidybinė. Tas kryptis reikėtų palaikyti ir plėtoti. Be to, artimiausiu metu draugijai tikrai bus ką veikti: juk 2012-ieji – Maironio metai, 2013-ieji – Tarmių metai. Draugijos skyrių yra įvairiose Lietuvos vietose. Tarmių metais skyriai galėtų artimiau bendradarbiauti, rengti bendrus renginius ir be tarybos paraginimo.

2012-aisiais Seimo iniciatyva pradėta apdovanoti nusipelnčius visuomenininkus ir kultūros žmones Gabrielės Petkevičaitės-Bitės atminimo medaliu „Tarnaukite Lietuvai“. Paraginkime draugijos skyrius teikti šio apdovanojimo komisijai aktyviausius savo narius.

LKD Pānevėžio skyriaus pirmininkas **Eugenijus Urbonas**. Šie metai yra Maironio metai, bet, matyt, taip ir nepakrūtės reikalai dėl Maironio paminklo Vilniuje. Yra priimta Maironio metų programa, daug gražių renginių, leidinių, bet ar kas nors ėmėsi tirti Maironio kalbą?

Šakių klubo „Žodžio tėviškė“ narė **Rimutė Grušienė**. Šiais metais Griškabūdyje bus pastatytas skulptoriaus Romo Kvinto paminklas kalbininkui Jonui Jablonskiui. Kviečiame visus draugijos narius savo lėšomis paremti paminklo statybą, o birželio 16 d. laukiame atvykstančių į Griškabūdyje rengiamą Kalbos šventę.

LKD garbės pirmininkas **Aldonas Pupkis**. Ataskaitoje minėta, kad draugijos Jūrbarko skyriaus iniciatyva šiame mieste atsirado Elenos Grinaveckienės gatvė. Reikia pridurti, kad Rietavė 2011 m. viena gatvė pavadinta Andriaus Ašmanto vardu. Tai graži tradicija, ją reikia tęsti.

2011-ieji draugijai svarbūs ir dėl to, kad pagausėjo jos narių – įkurta Šiaulių universiteto studentų grupė ir Kazlų Rūdės skyrius.

Kalbėta apie dvi veiklos kryptis – šviečiamąją ir leidybinę. Šviečiamoji kryptis ne visai aiški, reikėtų ją sukonkretinti. Dėl leidybinės krypties: pasirodė rinkinys „Kalba ir žmonės“, išleista knyga „Lietuvių kalbos normintojai ir puoselėtojai“, o kas toliau? Gal „Gimtosios kalbos“ redakcija pagalvotų apie savo autorių straipsnių rinkinius?

Nereikėtų pamiršti ir kalbos taisomojo darbo. „Gimtoji kalba“ vis rašo apie elektroninės žiniasklaidos kalbą, bet kodėl niekas nerašo apie televizijų kalbą, ypač apie nenatūralų intonavimą? Gal reikėtų seminaro su televizijų žurnalistais ir kalbos redaktorais?

LKD tarybos narys **Kęstutis Kaminskas**. Nepamirškime, kad greta visuomeninės organizacijos – Lietuvių kalbos draugijos – veikia daugybė valstybinių įstaigų ir institucijų (Valstybinė lietuvių kalbos komisija, Valstybinė kalbos inspekcija, Lietuvių kalbos institutas ir kt.). Visuomeninė organizacija čia gali imtis svarbios veiklos – prižiūrėti, kaip šios įstaigos atlieka savo funkcijas, kelti joms įvairių klausimų.

LKD pirmininkas **Bonifacas Stundžia**. Naujoji taryba būtinai turės išsiaiškinti minėtus klausimus dėl nario pažymėjimų, dėl skyrių statuso ir dėl lėšų tvarkymo, o kol kas paprasčiausias būdas gauti lėšų skyrių renginiams – atsiųsti valdybai sąskaitą faktūrą ir sulaukti, kol pagal ją bus pervesti pinigai.

2012-aisiais draugija turės dar vieną didelį darbą – Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisija nutarė skirti paramą pernai pateiktam projektui „Sociokultūrinio, kalbinio, etnokultūrinio paveldo fiksavimo ir tyrimo ekspedicija Dieveniškių krašte“. Ekspedicija vyks vasarą, jai reikės rimtai pasirengti.

LKD tarybos narė **Grażina Akelaitienė**. Tai, kad Lietuvių kalbos draugija palaiko kultūrinės veiklos tradicijas, geba rengti renginius, neturėdama didelių pinigų, rodo, kad šios organizacijos dvasia tebeina iš tų kraštotyros sąjūdžio laikų, kai svarbiau buvo idėja, o ne dabartinis visuotinis kraustymasis iš galvos dėl projektų ir įsitikinimas, kad, jei nėra projekto, tai nebus ir padarytų darbų. Sveikinu draugiją, linkiu laikytis pasirinkto kelio ir jo neapleisti.

LKD valdybos narė **Irena Kruopienė**, pritardama mintims dėl LKD tarybos apsnūdimo, pasidžiaugė, kad radosi žmonių, kurie, anot Mato Slančiausko, krutėdami patys krutino snaudžiančius brolius. Tad Kalbos praktikos centro „Lingua Lituanica“ įsteigtas prizas „Nenuilstančiam krutintojui“ šį kartą įteiktas Ritai Urnėžiūtei.

Paskelbus kandidatų į naująją valdybą sąrašą, nubalsuota greitai ir vienbalsiai. 2012–2014 m. taryboje darbuosis Lina Biekštaitė, Albinas Drukteinis, Vidas Garliauskas, Birutė Goberienė, Laima Ona Gudzinevičiūtė, Vitalija Karaciejūtė, Kęstutis Kaminskas, Irena Kruopienė, Vilma Leonavičienė, Algirdas Malakauskas, Aldona Pauliukaitienė, Bonifacas Stundžia, Vilija Šemetienė, Rita Urnėžiūtė, Vidas Valskys. Valdyba nepasikeitė: Lina Biekštaitė, Irena Kruopienė, Vilma Leonavičienė, Bonifacas Stundžia, Rita Urnėžiūtė. Pirmininku dar vienai kadencijai išrinktas Bonifacas Stundžia.

Skubiausi tarybos darbai – kol suvažiavime išdėstytų pastabų ir pageidavimų neužgožė kasdinių darbų rutina, pasiskirstyti konkrečius veiklos barus, prisiimti atsakomybę už pasirinktas sritis, susirikiuoti svarbiausius tikslus ir mėginti jų siekti.

Po suvažiavimo jo dalyviai ir svečiai dar pasiliko valdybos surengtoje Maironio popietėje. Žodynininkas Antanas Balašaitis perskaitė pranešimą „Maironio balsai didžiajame *Lietuvių kalbos žodyne*“ (spausdinamas šiame numeryje). Eilių padeklamavo Vilniaus Abraomo Kulviečio mokyklos mokinė Aistė Samuchovaitė (mokytoja Vilija Niauronytė). Savo sukurtų dainų pagal Maironio žodžius padainavo studentas lituanistas iš Lietuvos edukologijos universiteto Aurimas Vėta, o visa popietė baigėsi pasidainavimu su Vilniaus Vilkpėdės bendruomenės socialinių paslaugų centro folkloro ansamblio „Versmė“ moterų grupe.

Parengė *Rita Urnėžiūtė*